

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Mai 2014

Sondaj¹ privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, mai 2014

Sinteză

Standardele de creditare au rămas neschimbate în T1/2014 în cazul companiilor și pe segmentul creditelor de consum acordate populației, cunoscând o ușoară relaxare în cazul creditării imobiliare. Cererea de credite la nivel agregat din partea companiilor s-a diminuat, în timp ce în cazul populației nu s-au înregistrat modificări semnificative. Pe termen scurt (T2/2014), instituțiile de credit anticipează continuarea tendinței descendente a cererii de finanțare din partea companiilor și un avans al cererii din partea populației, indiferent de tipul creditului (ipotecar sau consum).

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T1/2014	T2/2014(așteptări)	T1/2014	T2/2014(așteptări)
Populație	Imobiliare				
	Consum				
Companii, total					

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică o *relaxare/înăsprire/menținere constantă* a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică *avansul/contractia/menținerea constantă* a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele trei luni, respectiv așteptările privind următoarele trei luni). Culoarea *albastră* indică modificări de amplitudine marginală, iar culoarea *roșie* de amplitudine moderată sau mare.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** au rămas neschimbate în T1/2014, în linie cu evoluția din trimestrul anterior. Pentru T2/2014, băncile estimează că standardele de creditare se vor relaxa semnificativ, indiferent de tipul creditului.
- **Termenii creditării** s-au menținut relativ constanți în T1/2014.
- **Cererea de credite** a înregistrat o scădere moderată în T1/2014 la nivel agregat, această evoluție fiind determinată de diminuarea cererii de credite pe termen scurt din partea IMM. Pentru T2/2014, instituțiile de credit prognozează continuarea tendinței descendente a cererii de credite la nivel agregat.
- **Riscurile asociate companiilor** în funcție de sectorul de activitate al acestora au înregistrat o evoluție mixtă. Potrivit instituțiilor de credit, riscul de credit asociat companiilor este în creștere, cu excepția corporațiilor, pentru care s-a înregistrat o scădere comparativ cu trimestrul precedent.

¹A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj.

<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>

B. Sectorul populației

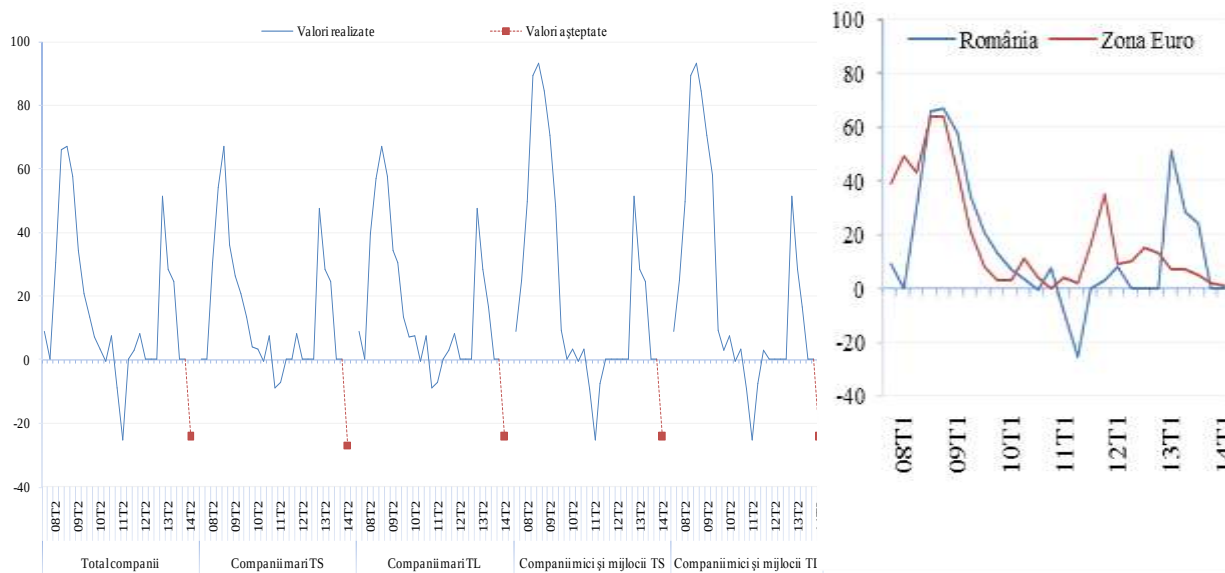
- **Standardele de creditare** au cunoscut o relaxare ușoară în T1/2014 pe segmentul creditelor imobiliare, în timp ce în cazul creditelor de consum au fost menținute neschimbate. Pentru perioada următoare (T2/2014), instituțiile de credit prognozează menținerea constantă a standardelor creditării imobiliare și o relaxare ușoară pentru creditele de consum.
- **Termenii creditării** nu au fost modificați semnificativ în T1/2014, exceptând anumiți factori (cel mai probabil legați de aspecte calitative) pentru creditele imobiliare. În cazul creditelor de consum s-au înregistrat modificări mixte, de amplitudini reduse.
- **Cererea de credite** s-a menținut relativ neschimbată atât pe segmentul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri, cât și pentru creditele de consum. Pentru T2/2014, băncile prognozează o cerere de credite în creștere, pentru ambele segmente de creditare.

A. Creditarea companiilor nefinanciare

1. Standardele de creditare

La nivel agregat, se observă o tendință de stabilizare a condițiilor de creditare. Standardele de creditare au rămas neschimbate în T1/2014 pentru al doilea trimestru consecutiv, în linie cu așteptările anterioare ale băncilor (Grafic 1).

Grafic 1- Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, aprilie 2014

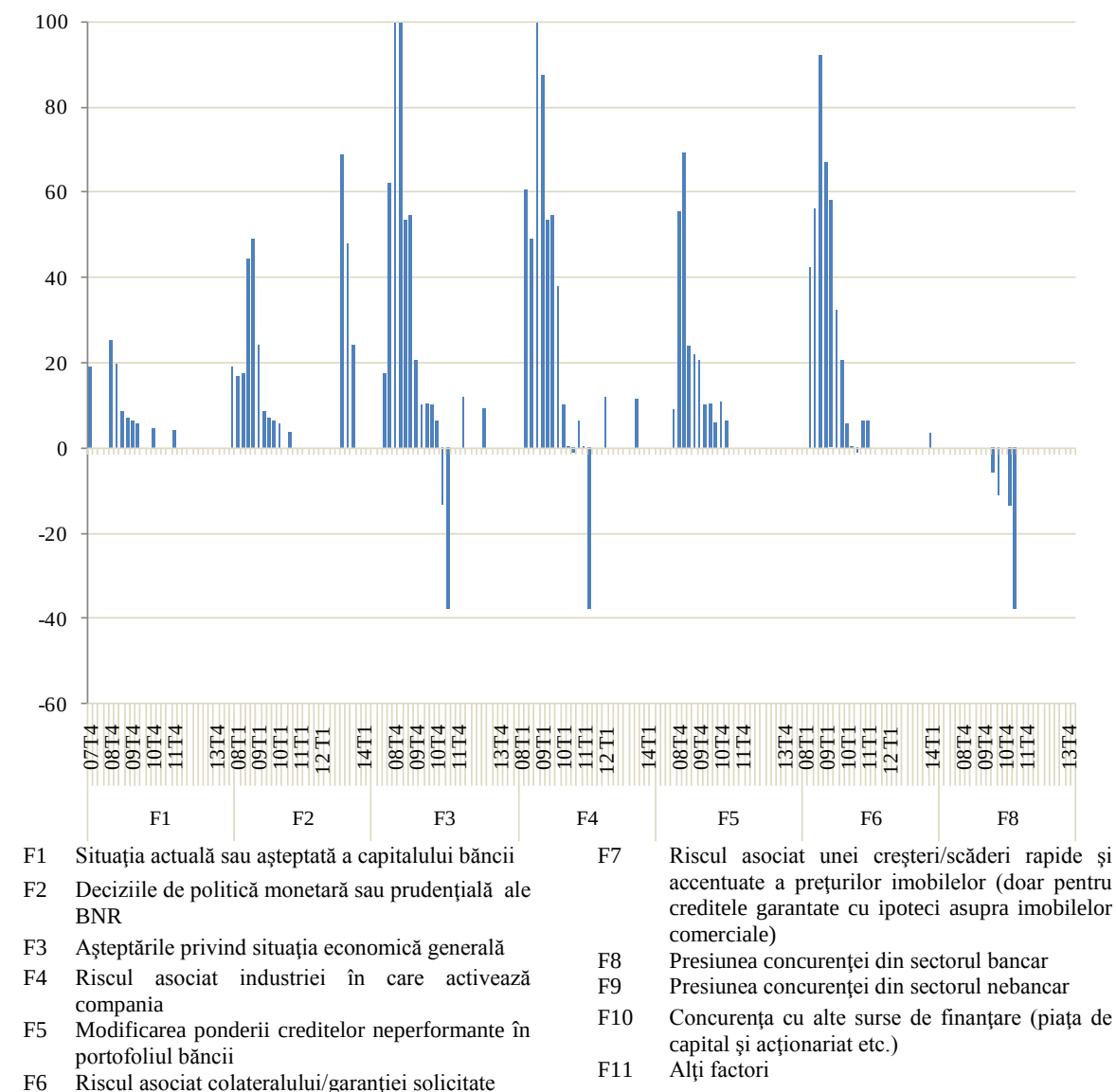
Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăspritare a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

În structură, standardele de creditare s-au menținut constante, indiferent de tipul creditului sau maturitatea finanțării. Pentru T2/2014 instituțiile de credit previzionează relaxarea condițiilor de creditare în cazul tuturor categoriilor de credite.

Spre comparație, în T1/2014, în cazul instituțiilor de credit din zona euro, s-a observat de asemenea o stabilizare a standardelor de creditare (condițiile de creditare au fost înăsprite în procent net de 1 la sută, comparativ cu 2 la sută în trimestrul anterior). Pentru T2/2014, instituțiile de credit din zona euro prognozează o relaxare marginală a standardelor de creditare.

Potrivit băncilor autohtone, în T1/2014, factorii care contribuie la schimbarea standardelor de creditare au rămas neschimbați (Grafic 2).

Grafic 2- Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- factorii F7, F9, F10 și F11 nu au suferit schimbări

A2. Termenii creditării

În T1/2014, instituțiile de credit nu au operat modificări asupra termenilor creditării (Grafic 3).

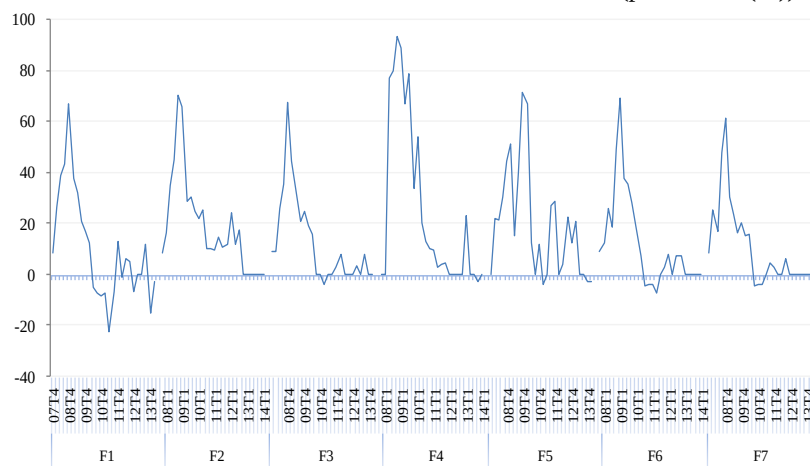
Nivelul LTV² (*loan to value*) pentru creditele garantate exclusiv cu ipotechi aflate în portofoliu la T1/2014 a înregistrat o creștere (la 100 la sută, de la 96 la sută în T4/2013), scăderea

² Datele referitoare la nivelul LTV trebuie interpretate cu prudență, având în vedere eșantionul posibil mai redus de credite garantate exclusiv cu active imobiliare pentru care este calculat acest indicator.

valorii garanțiilor fiind, cel mai probabil, fundamentul pentru această evoluție. În cazul creditelor nou acordate în T1/2014 s-a consemnat un avans ușor al nivelului LTV, la circa 68 la sută (comparativ cu 66 la sută anterior).

Instituțiile de credit au estimat un nivel al pierderii în caz de nerambursare (LGD³) aferentă creditelor care au intrat în starea de nerambursare⁴ în T1/2014 de circa 45 la sută.

Grafic 3- Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net(%))

- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Prima solicitată pentru creditele mai riscante
- F3 Plafon maxim pentru valoarea creditului
- F4 Cerințele de colateral/garanții
- F5 Clauze contractuale
- F6 Scadența maximă
- F7 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

La nivel agregat, în T1/2014, s-a înregistrat o scădere moderată a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare, evoluție influențată de diminuarea cererii de credite pe termen scurt din partea IMM. Pentru toate celelalte tipuri de credite, indiferent de mărimea companiei solicitante și de maturitatea creditului, cererea a fost în creștere, Grafic 4. Instituțiile de credit estimează pentru T2/2014 scăderea cu o amplitudine ridicată a cererii de finanțare la nivel agregat, pe fondul declinului cererii pentru toate tipurile de credite.

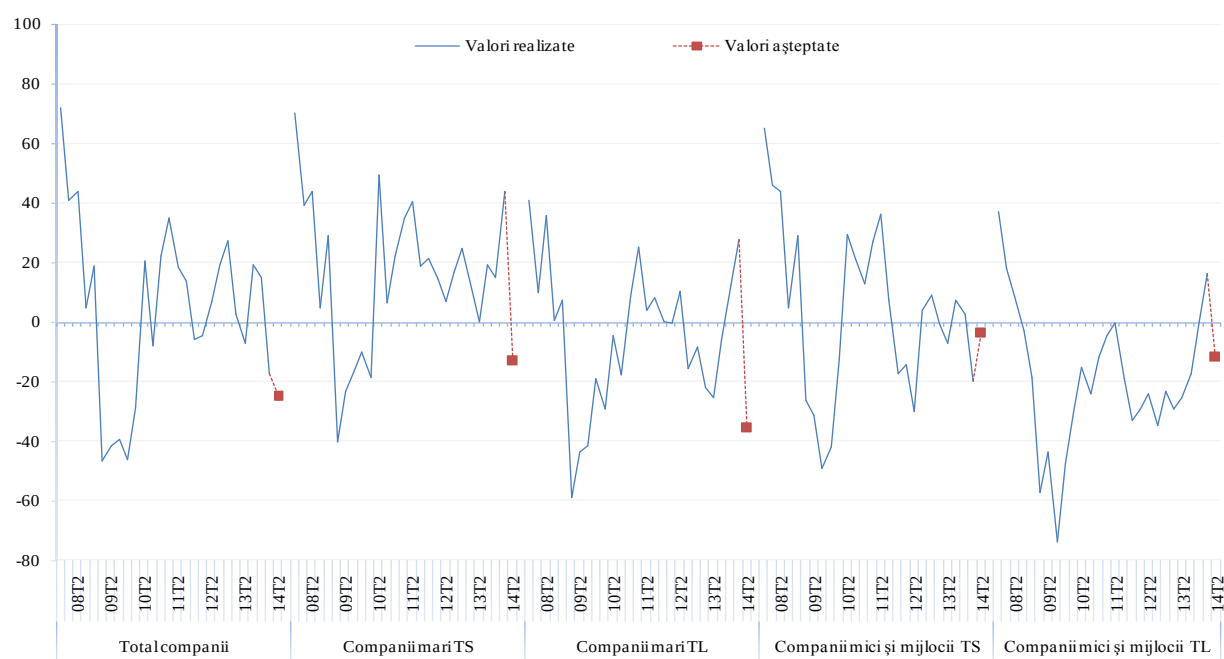
A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

În percepția băncilor, riscul asociat companiilor nefinanciare în funcție de sectorul în care activează a avut o evoluție mixtă în T1/2014, comparativ cu T4/2013 (Grafic 5). Potrivit tendinței din ultimii ani, sectorul imobiliar rămâne cel mai riscant din perspectiva calității portofoliului de credite al băncilor, însă pentru prima dată în ultimii 2 ani s-a consemnat o scădere a riscului de credit asociat sectoarelor agricultură, industrie și comerț.

³ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale indicatorului.

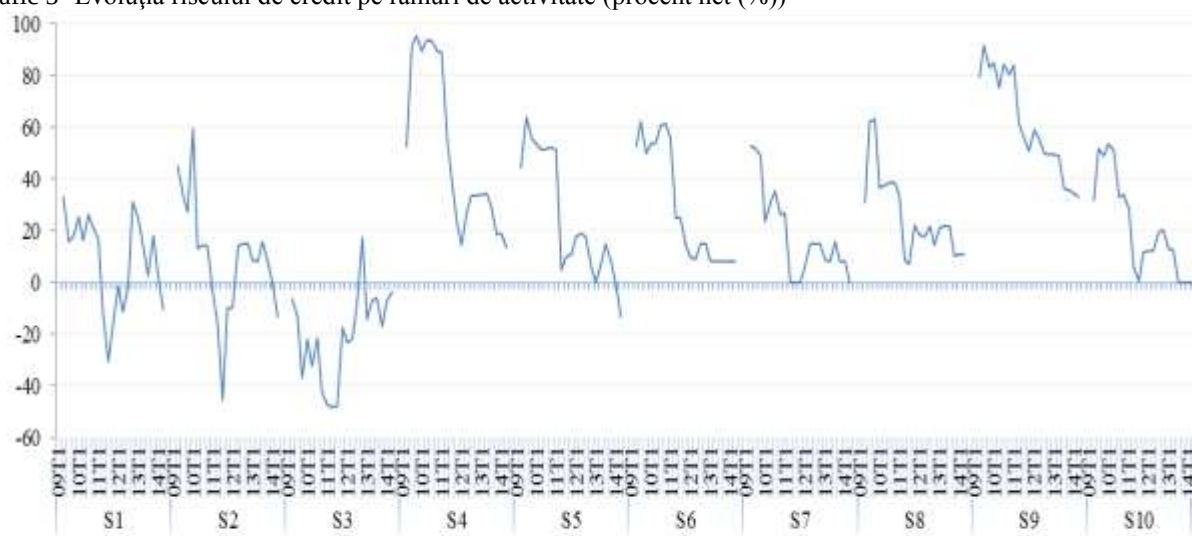
⁴ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 4- Dinamica cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 5- Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

S1 Agricultură, piscicultură

S2 Industrie

S3 Energie

S4 Construcții

S5 Comerț

S6 Turism

S7 Transport, comunicații,

Poștă

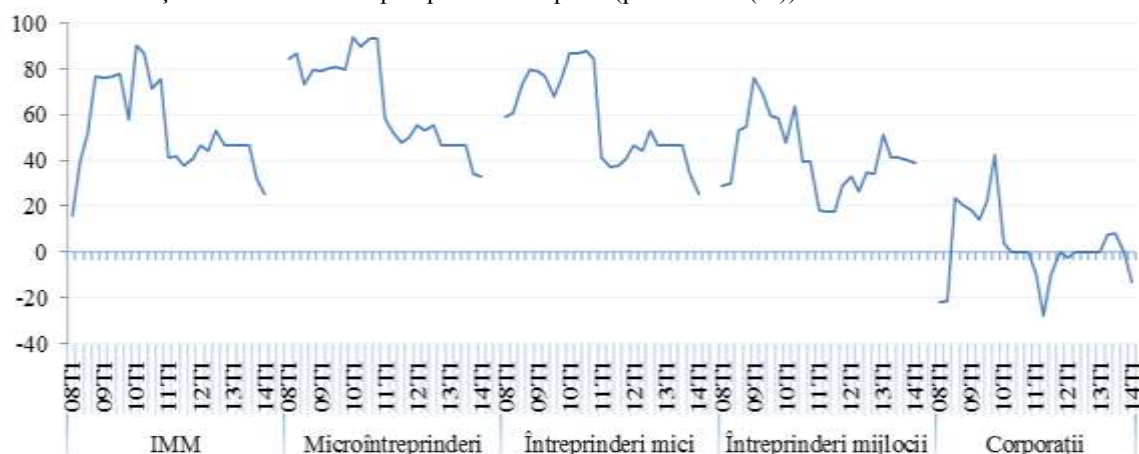
S8 Intermediere financiară

S9 Tranzacții imobiliare

S10 Alte servicii

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

Grafic 6- Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

În funcție de dimensiunea companiei, opinia instituțiilor de credit cu privire la riscul de credit asociat creditării companiilor nefinanciare a fost mixtă în T1/2014. Băncile au apreciat că riscul aferent IMM a continuat să crească, Grafic 6. În ceea ce privește riscul asociat creditării corporațiilor, acesta a înregistrat o scădere pentru prima dată în ultimii 2 ani, în opinia băncilor.

B. Creditarea populației

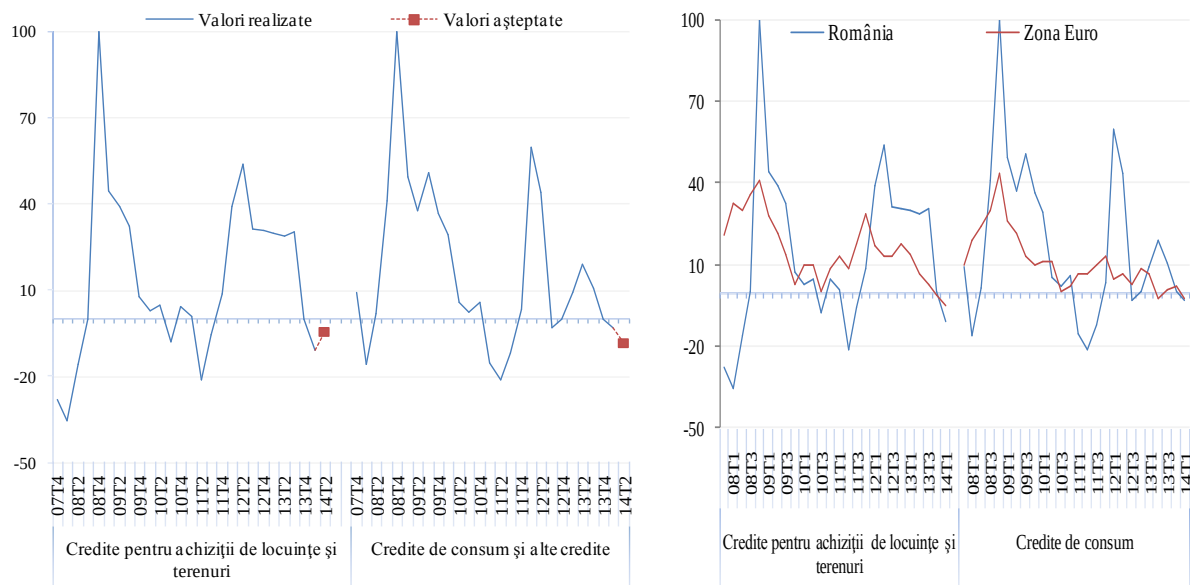
B1. Standardele de creditare

În T1/2014, standardele de creditare au fost relaxate ușor în cazul creditării imobiliare, confirmând încheierea ciclului înăspriilor, Grafic 7. Tendința de relaxare s-a conturat începând cu T4/2013, când standardele creditării au fost menținute neschimbate, pentru prima dată după doi ani în care băncile au apelat la înăspiri pe acest segment. În cazul creditelor de consum, condițiile creditării au fost menținute constante, pentru al doilea trimestru consecutiv.

Spre comparație, instituțiile de credit din zona euro au relaxat condițiile de creditare atât în cazul creditelor imobiliare, cât și al celor de consum. Pe termen scurt, băncile din zona euro au așteptări mixte, anticipând o înăsprire marginală a condițiilor creditării imobiliare, respectiv o relaxare a standardelor de creditare pe segmentul creditelor de consum.

Pentru T2/2014, băncile autohtone prognozează modificări nesemnificative asupra standardelor creditării imobiliare, în timp ce pe segmentul creditului de consum se anticipează o relaxare marginală a standardelor de creditare.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, aprilie 2014

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

B2. Aspecte specifice creditării imobiliare (achiziția de locuințe și terenuri)

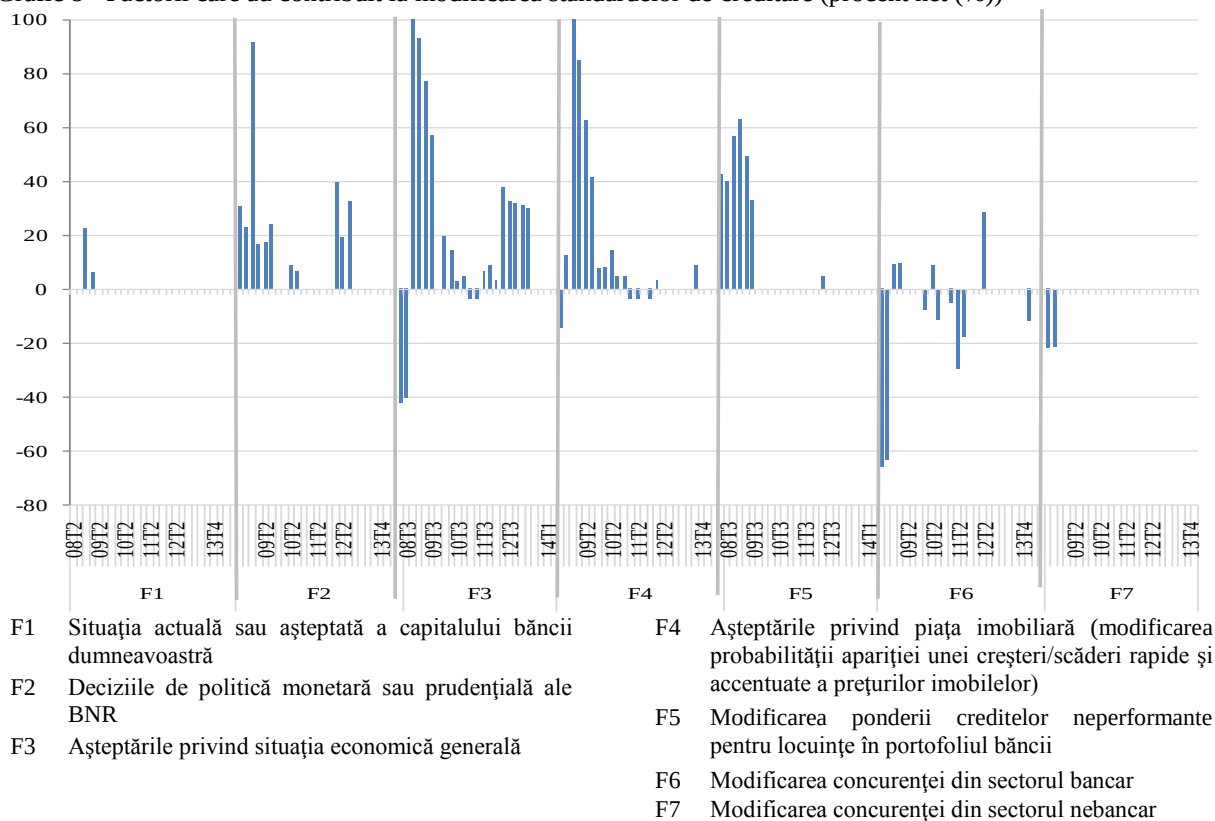
Majoritatea factorilor care stau la baza modificării standardelor creditelor pentru achiziția de terenuri și locuințe nu au cunoscut schimbări notabile în T1/2014, modificarea concurenței în sectorul bancar fiind singurul factor care a contribuit la relaxarea ușoară a standardelor creditării, Grafic 8.

(i) Termenii creditării

În T1/2014, băncile nu au operat modificări importante asupra termenilor creditelor imobiliare, Grafic 9. În cazul unui număr redus de bănci, alți factori, cel mai probabil de natură calitativă, au cunoscut o relaxare ușoară.

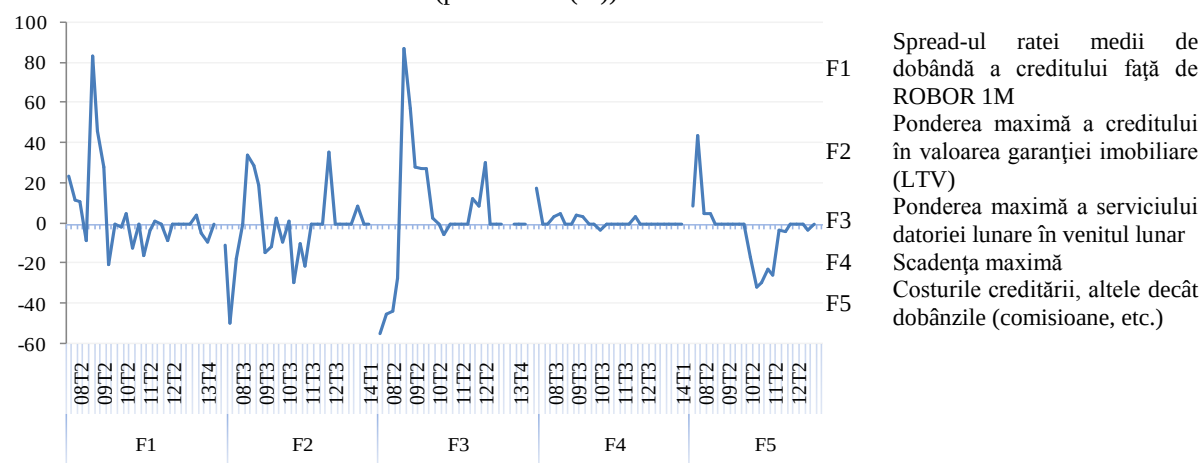
Instituțiile de credit au raportat în T1/2014 o valoare medie a LTV (*loan to value*) pentru creditele nou acordate în ultimele 3 luni în creștere față de trimestrul anterior, la aproximativ 80 la sută (de la 77 la sută în T4/2013, Grafic 10). Pe de altă parte, la nivelul stocului total de credite imobiliare, valoarea medie a LTV a rămas constantă, la circa 87 la sută (Grafic 11).

Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

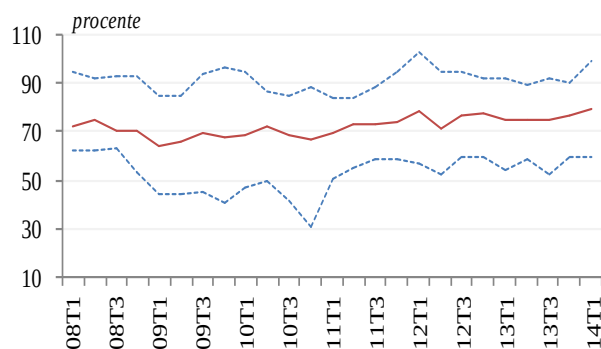
Grafic 9 – Termenii creditării imobiliare (procent net (%))

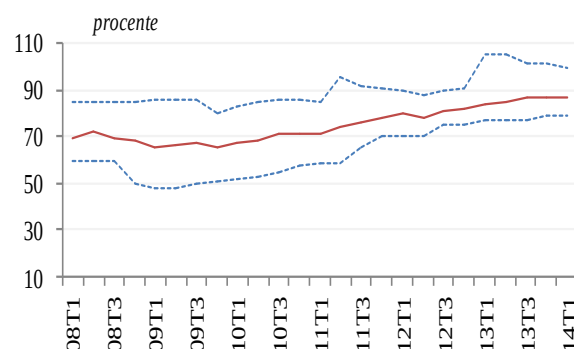
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

Gradul mediu de îndatorare a fost menținut relativ constant în T1/2014, atât în cazul creditelor nou acordate, cât și la nivelul portofoliului total de credite imobiliare, în jurul valorilor de 45 la sută (Grafic 12), respectiv 50 la sută (Grafic 13).

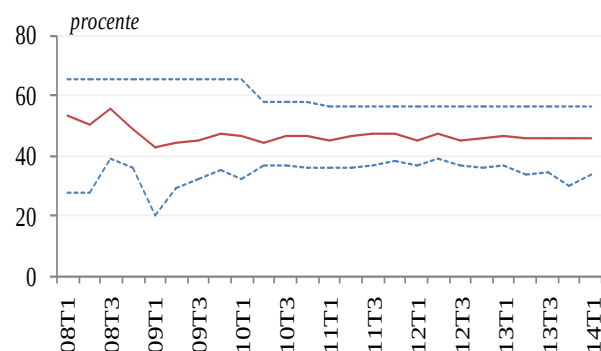
Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

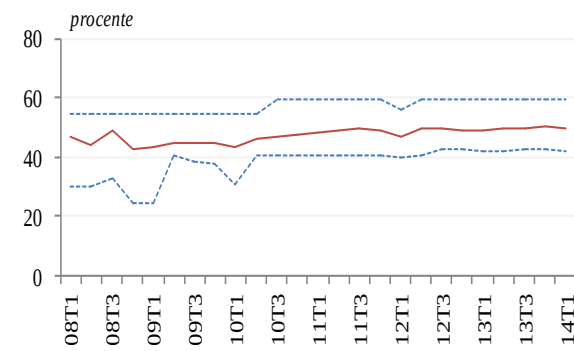
Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

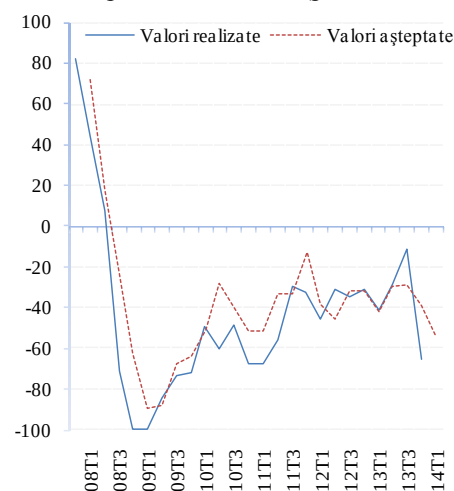

(ii) Evoluția cererii de credite imobiliare și a prețurilor la locuințe

Conform instituțiilor de credit, cererea de credite imobiliare s-a menținut relativ constantă în T1/2014 (Grafic 14), pentru trimestrul următor (T2/2014), anticipându-se în schimb o majorare a cererii.

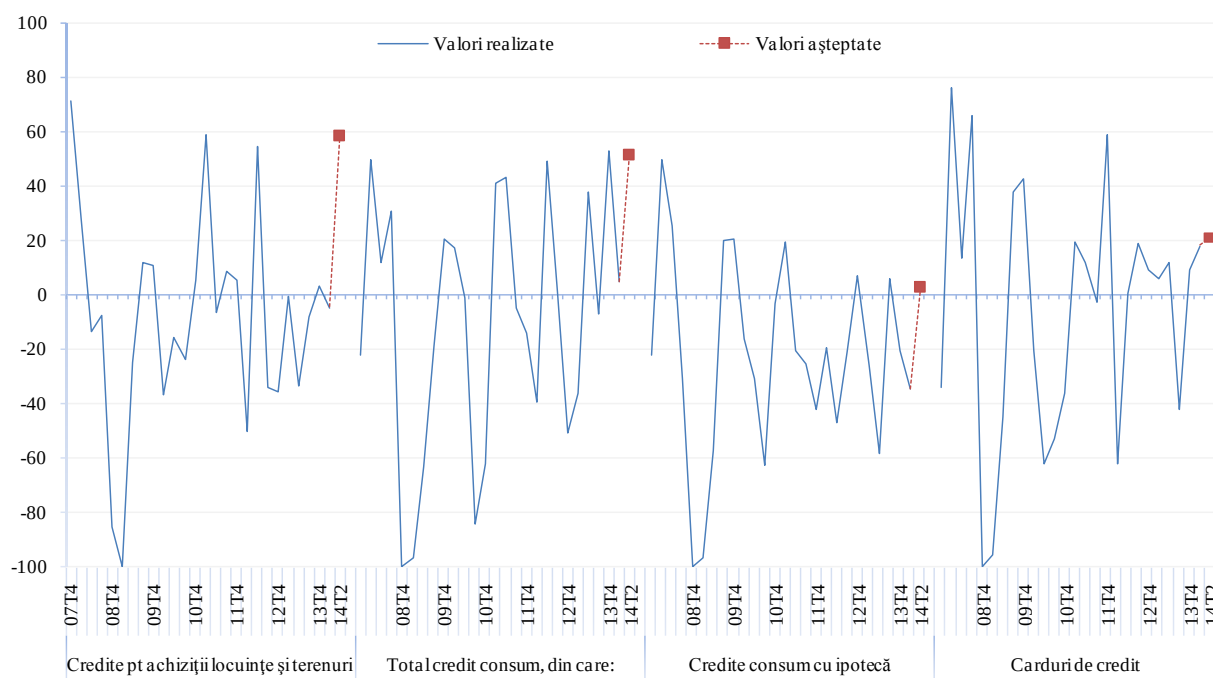
În opinia băncilor, prețul locuințelor a continuat să scadă și în T1/2014 (în procent net de circa 50 la sută, Grafic 15). Trendul descendent este așteptat să persiste și în T2/2014.

Grafic 15 - Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net %)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

Grafic 14 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

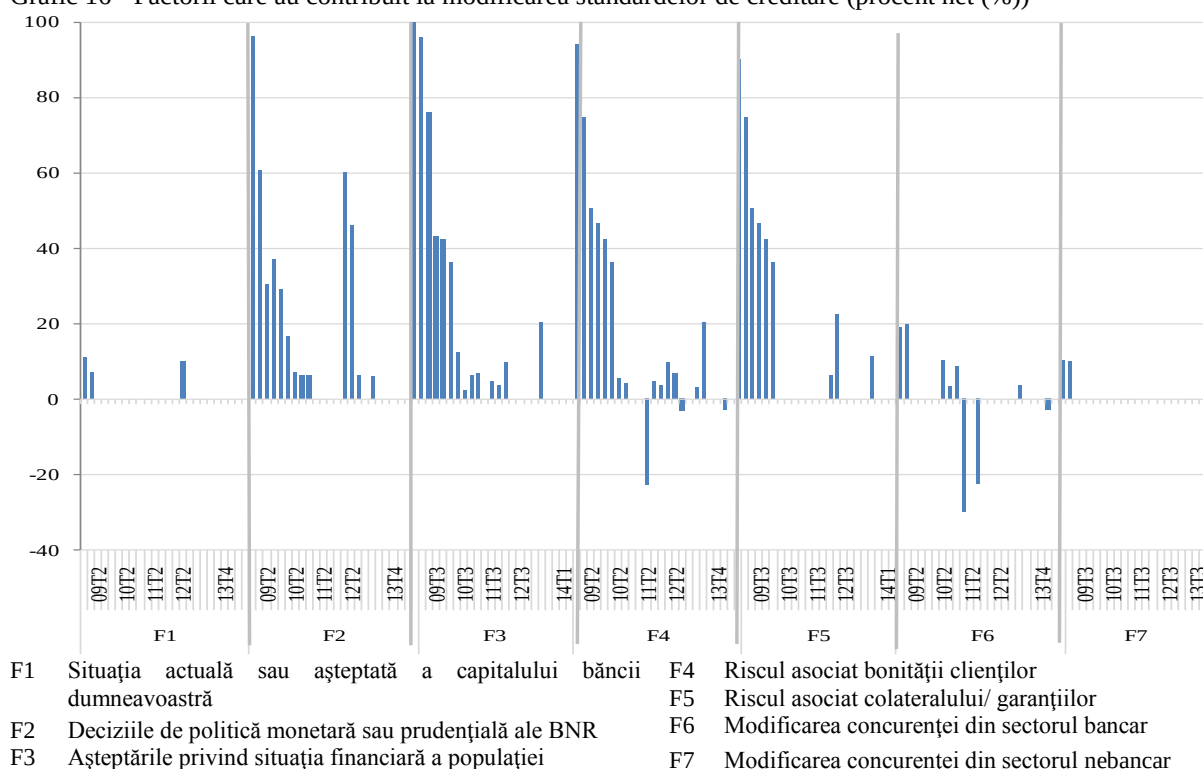
B3. Aspecte specifice creditului de consum

În T1/2014, instituțiile de credit au menținut constante standardele aferente creditelor de consum, factorii care stau la baza modificării acestora rămânând neschimbați față de perioada precedentă (Grafic 16).

(i) Termenii creditării

Termenii creditării de consum au cunoscut modificări mixte, de amplitudini reduse i) în sensul înăsprii prin creșterea *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M și ii) în sensul relaxării, prin modificarea altor termeni ai creditării, cel mai probabil legați de criterii calitative (de eligibilitate a debitorilor etc.), Grafic 17.

Grafic 16 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

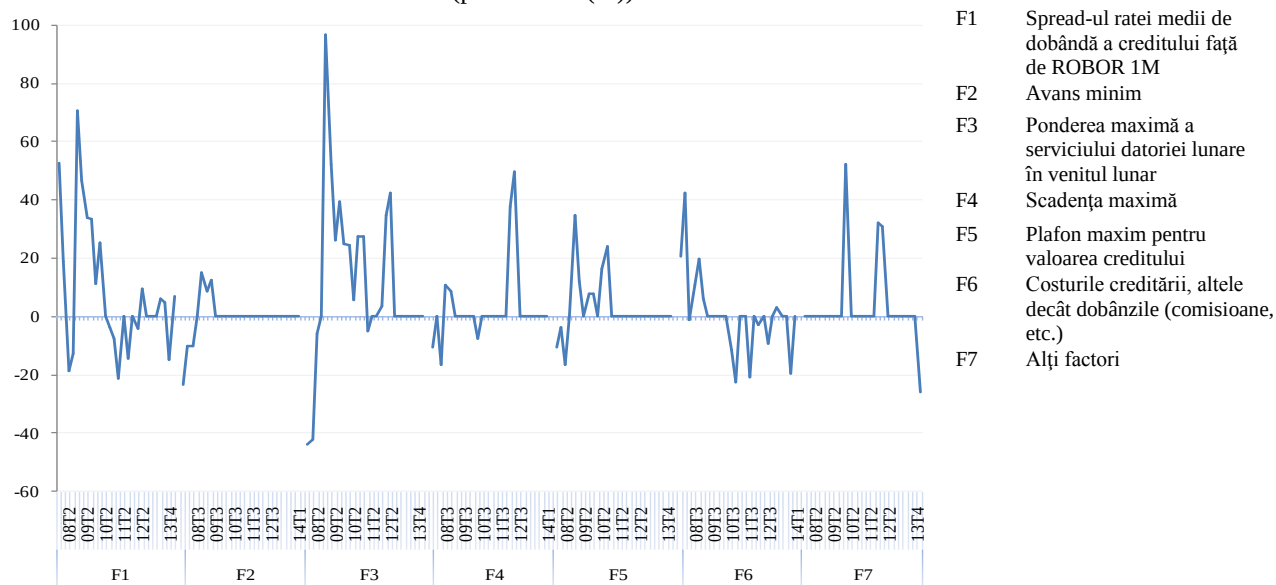
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Conform băncilor, cererea pentru credite de consum a rămas constantă la nivel agregat în T1/2014. În structură, situația a fost mixtă: cererea pentru carduri de credit a fost în creștere comparativ cu trimestrul precedent, în timp ce pe segmentul creditelor garantate cu ipotecă s-a înregistrat o contracție a cererii de credite noi (Grafic 14).

Pentru trimestrul următor (T2/2014), instituțiile de credit anticipează un avans al cererii de consum, pe fondul stabilizării cererii pe segmentul creditelor garantate cu ipotecă și al majorării cererii pentru cardurile de credit.

Grafic 17 - Termenii creditului de consum (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD⁵)

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁶ în T1/2014 s-a situat în jurul valorii de 45 la sută. LGD pentru creditele de consum negarantate cu ipotechi și pentru cardurile de credit s-a menținut la cele mai ridicate niveluri din cadrul portofoliului instituțiilor de credit (peste 60 la sută), în timp ce pentru creditele imobiliare și pentru cele de consum garantate cu ipotechi, LGD înregistrează valori de peste 20, respectiv 35 la sută.

⁵Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale acestui indicator.

⁶ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.